

Børn, unge og medier

Nordiske forskningsperspektiver

Medier har i dag en central betydning i børns og unges hverdag. Medieformidlet viden og medieformidlede oplevelser udgør centrale elementer i både børnehaven, skolen og fritiden. Således forekommer medieforskning med et børne- og ungdomsperspektiv mere relevant end nogen sinde. Ikke blot er børn og unge i dag vokset op med mange medier; Medierne fylder også tidsmæssigt meget i deres hverdagsliv. Ikke blot er børn og unge 'flittige' brugere af samtlige medier; Medierne er også fuldt integrerede i deres hverdag og udgør, på trods af deres upåfaldende og selvfølgelig tilstedeværelse, både en særlig kvalitet og en særlig kulturel dimension i deres tilværelse.

Skal man anlægge et tidssvarende medieforskningsperspektiv på børns og unges mediekultur, må man nødvendigvis betragte denne kultur ud fra et helhedsorienteret perspektiv. Det vil sige, at refleksionen over det enkelte medies betydning for børn og unge ikke kan stå alene, men må integreres i et samlet perspektiv på alle medier. Det enkelte medie har naturligvis særskilt betydning, men sådan som børn og unge i dag integrerer brugen af samtlige medier i en bred mediebrugs-kultur, må der tages højde for, at dén rolle, det enkelte medie spiller, også får sin betydning og funktion, direkte eller indirekte, i samspillet med de øvrige medier.

Det er sjældent muligt for den enkelte forsker at beskæftige sig indgående med mange medier, deres indbyrdes relationer og betydning for børn og unge. Kontakten til andre medieforskere er vigtig, således at den gensidige faglige erfaringsudveksling kan bidrage til at skabe det helhedsperspektiv, som den individuelle forsker har brug for som platform for sin egen ofte mere specifikt orienterede forskning.

Denne antologi beskæftiger sig fra forskellige tilgangsvinkler med forholdet mellem børn, unge og medier. Antologien udspringer af det nordiske forskernetværk *Børn, unge, medier, (BUM)*, finansieret af NorFa 1997-1999. De enkelte artikler præsenterer aspekter af de faglige diskussioner, som er foregået i netværkets regi, hvorfor antologien kan betragtes som en erfaringsopsamling på det nordiske samarbejde. Bidragene beskæftiger sig med forholdet mellem børn, unge og medier, set ud fra et grønlandsk, et islandsk, et norsk, et svensk og et dansk perspektiv. Selv om de beskæftiger sig med enkelte medier og deres betydning i forhold til børn og unge, ligger det som en forudsætning for hvert enkelt bidrag, at mediebrug og medieoplevelser skal forstås i et integreret perspektiv med samtlige medier og med den kultur, børn og unge i øvrigt er del af.

Antologien er, ud fra både et medieforsknings- og et børne- og ungdomsperspektiv, tværvideenskabelig. Forfatterne arbejder med baggrund i forskellige

fagområder, der har udgangspunkt i både humanistiske og samfundsvidenskabelige fagtraditioner, men medieperspektivet på børn og unge er det styrende, enten det drejer sig om børns og unges brug og oplevelse af trykte, audiovisuelle eller elektroniske medier. Karakteristisk for bidragene og for den forskningsudveksling, som er gået forud i netværkets regi, er tilnærmelsen imellem de kvantitative og kvalitative tilgange til emneområdet. Netværket har øget kendskabet til andre metoder specielt inden for receptionsstudierne. Ikke blot er de overvejende kvantitativt orienterede forskere blevet mere opmærksomme på værdien af kvalitative metoder; Også de humanistiske, kvalitativt orienterede forskere har bevæget sig ind på det hidtil nærmest tabublagte område, de kvantitative studier – en trafik, som også gør sig gældende for medieforskningen generelt. Denne gensidige, metodiske åbenhed og lydhørhed har været frugtbar i forskernetværkets arbejde og afspejler sig også i dele af denne antologi.

En anden tendens, som også gør sig gældende generelt i medieforskningen, er en tilbagevenden til 'teksten'. I receptionsforskningen har man til tider glemt selve mediet og dets udsagn til fordel for de sociale og kulturelle vilkår, der forbinder sig med brugen af medierne. En tilbagevenden til 'teksten' er ikke udtryk for gentagelse af et traditionelt tekst- og fagsyn, men for en reaktualisering af det standpunkt, at teksten også må have en betydning, når det drejer sig om formidling og forståelse af diverse medieformidlede udsagn; At det altså ikke er ligegyldigt, *hvad* børn og unge ser i tv, *hvilke* bøger de læser og *hvilke* slags computerspil, de er optagede af. Som receptionsforsker må man have viden om teksten; Det stiller så i næste omgang krav om, at blikket også på et analytisk niveau rettes mod mediebrugerens forståelse og oplevelse af teksten ud fra fx kognitive og ideologisk diskursive tilgange.

Antologien kan i overvejende grad betragtes som et bidrag til receptionsforskningen. Med udgangspunkt i medierne: avisen, fjernsynet, videoafspilleren, bogen, radioen og computeren, beskæftiger den sig med, dels i hvilket omfang børn og unge i Norden anvender disse medier, dels hvad de bruger dem til, hvordan og i hvilke situationer. Ikke mindst forsøger artiklerne at komme med svar på, hvordan de forskellige medier opleves og integreres af børn og unge i deres hverdagsliv, dvs. sætter fokus på kulturelle aspekter af børns og unges mediebrug. Bla. belyses, hvordan kommercielle amerikanske tv-programmer reciperes i en nordisk sammenhæng. Antologien rummer endvidere bidrag, som sætter fokus på især radio og tv's konstruktion af synet på børn og unge, sådan som det har udviklet sig gennem det 20. århundrede, ligesom den rummer bidrag, der metodisk diskuterer problemer i forbindelse med at anlægge et børneperspektiv.

Som helhed gør antologien opmærksom på, at nutidens børn og unge både udgør en særlig gruppe af medie-brugere og -fortolkere, men også at de tilhører en generation, for hvem mange og forskellige medier betragtes som en ganske naturlig del af hverdagen. At medierne efterhånden udgør en selvfølgelig realitet for børn og unge, gør det desto mere interessant både at studere

mediernes overordnede, fælles-kulturelle og diskursive betydning og deres mere differentierede betydning, set ud fra fx kognitive, sociale, uddannelsesmæssige, alders- og kønsmæssige betragtninger. Hermed bidrager antologien også til diskussionen af, hvilket potentiale medierne evt. kan udgøre og hvilken rolle, vi mener, medierne skal have i fremtiden.

København i juni 1999

Redaktør

Christa Lykke Christensen